

VODIČ ZA PROVEDBU MJERA U OKVIRU PROVEDBE LRSR

Mjera 4. Osmišljavanje i provedba obrazovnih i edukativnih aktivnosti u svrhu valorizacije i promocije ribarstva i baštine te promicanja potrošnje ribe i ostalih morskih organizama

SADRŽAJ:

1	UVOD	1
1.1	ODRŽIVI RAZVOJ RIBARSTVENIH I AKVAKULTURNIH PODRUČJA	1
1.2	LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA U RIBARSTVU	1
1.2.1	CILJEVI, PRIORITETI I MJERE.....	1
1.2.2	SPECIFIČNI CILJ 1. OČUVANJE I POVEĆANJE KVALITETE PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE TE PROMICANJE RIBOLOVNE TRADICIJE NA PODRUČJU LAGUR-A	1
2	MJERA 4. OSMIŠLJVANJE I PROVEDBA OBRAZOVNIH I EDUKATIVNIH AKTIVNOSTI U SVRHU VALORIZACIJE I PROMOCIJE RIBARSTVA I BAŠTINE TE PROMICANJA POTROŠNJE RIBE I OSTALIH MORSKIH ORGANIZAMA	2
3	UVJETI PRIHVATLJIVOSTI	3
4	TIJEK PROVEDBE LRSR	4
5	TROŠKOVI	5
5.1	OPRAVDANOST VISINE TROŠKOVA	6
6	KRITERIJ ODABIRA	6
7	PRIMJERI DOBRE PRAKSE	8

1 UVOD

Svrha ovog vodiča je približiti potencijalnim nositeljima projekta prijavu na natječaj za Mjeru 4. LRSR LAGUR-a „Plodovi mora“. Sva pravila, upute i obveze nalaze se u tekstu Natječaja za Mjeru 4., njegovim obrascima i priložima.

1.1 ODRŽIVI RAZVOJ RIBARSTVENIH I AKVAKULTURNIH PODRUČJA

Financijski instrument Europske unije koji doprinosi strategiji Europa 2020. te provedbi ciljeva iz Zajedničke ribarstvene politike je Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (u daljnjem tekstu: EFPR). EFPR podupire održivi razvoj ribarstvenih područja prema pristupu lokalnom razvoju pod vodstvom zajednice što doprinosi postizanju specifičnih ciljeva prioriteta Unije 4.

Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice (eng. Community led local development; u daljnjem tekstu CLLD) je izraz kojim se koristi Europska komisija kako bi opisala pristup koji tradicionalnu razvojnu politiku, koja inače kreće odozgo nadolje, preokreće naopako – odozdo prema gore ili *bottom-up* pristup. Navedenim pristupom teži se postizanju ciljeva CLLD-a: povećanje zaposlenosti i teritorijalne kohezije putem promicanja gospodarskog rasta, društvene uključenosti, stvaranja radnih mjesta i pružanja podrške zapošljavanju i mobilnosti radne snage u obalnim i kontinentalnim zajednicama koje ovise o ribolovu i akvakulturi, uključujući diversifikaciju aktivnosti u ribarstvu te prema ostalim sektorima pomorskog gospodarstva.

1.2 LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA U RIBARSTVU

Odlukom o odobrenju LRSR izdane 06. lipnja 2017. godine Lokalnoj akcijskoj grupi „Plodovi mora“ ostvareni su svi preduvjeti za dodjelu ukupne javne potpore u iznosu od 16.603.400,00 kuna¹. Od ukupnog iznosa javne potpore 4.150.850,00 kuna je dodijeljeno za tekuće troškove i troškove provođenja LRSR, a ostatak u iznosu od 12.452.550,00 kuna je raspoloživo dionicima ribarstvenog područja LAGUR-a „Plodovi mora“ za provedbu projekta u okviru odobrenih mjera LRSR putem natječaja koje objavljuje LAGUR. U natječajima koji objavljuje LAGUR se propisuju uvjeti, kriteriji, način dodjele potpore i obveze sukladno postupcima koje LAGUR provodi prilikom odabira projekta u okviru odobrenih mjera LRSR.

Ribarstveno područje LAGUR-a Plodovi mora se sastoji od 5 jedinica lokalne samouprave:

- *Općine: Kali, Kukljica, Preko, Sali*
- *Grad Zadar (s naseljima: Babindub, Brgulje, Crno, Ist, Kožino, Mali Iž, Molat, Olib, Petrčane, Premuda, Rava, Silba, Veli Iž i Zapuntel)*

1.2.1 CILJEVI, PRIORITETI I MJERE

Određeni su ciljevi LRSR i identificirane aktivnosti odnosno mjere, kojima će se postići postavljeni specifični ciljevi sukladno identificiranim potrebama ribarstvenog područja. U ribarstvenom području LAGUR-a „Plodovi mora“ su identificirana dva specifična cilja:

- Specifični cilj 1: Očuvanje i povećanje kvalitete prirodne i kulturne baštine te promicanje ribolovne tradicije na području LAGUR-a
- Specifični cilj 2: Jačanje ribarske zajednice, povećanje dohotka, očuvanje i otvaranje novih radnih mjesta.

1.2.2 SPECIFIČNI CILJ 1. OČUVANJE I POVEĆANJE KVALITETE PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE TE PROMICANJE RIBOLOVNE TRADICIJE NA PODRUČJU LAGUR-A

U okviru specifičnog cilja 1: Očuvanje i povećanje kvalitete prirodne i kulturne baštine te promicanje ribolovne tradicije na području LAGUR-a:

¹ Od ukupne javne potpore u iznosu od 16.603.400,00 kuna, 85%, odnosno 14.112.890,00 kuna je iz proračuna EU, a 15%, odnosno 2.490.510,00 kuna, iz državnog proračuna RH.

- Prioritet I Poboljšanje prirodnog okruženja i zaštite okoliša
- Prioritet II Valorizacija i promocija ribarske i maritimne baštine te ribe i proizvoda ribarstva i akvakulture

1.2.2.1 PRIORITET II VALORIZACIJA I PROMOCIJA RIBARSKE I MARITIMNE BAŠTINE TE RIBE I PROIZVODA RIBARSTVA I KVAKULTURE

MJERA 3. Ulaganje u izgradnju, obnovu i opremanje društvenih prostora i razvoj turističkih sadržaja u svrhu valorizacije i promocije ribarske i maritimne baštine

MJERA 4. Osmišljavanje i provedba obrazovnih i edukativnih aktivnosti u svrhu valorizacije i promocije ribarstva i baštine te promicanja potrošnje ribe i ostalih morskih organizama

2 MJERA 4. OSMIŠLJVANJE I PROVEDBA OBRAZOVNIH I EDUKATIVNIH AKTIVNOSTI U SVRHU VALORIZACIJE I PROMOCIJE RIBARSTVA I BAŠTINE TE PROMICANJA POTROŠNJE RIBE I OSTALIH MORSKIH ORGANIZAMA

Testiranjem hipoteza na terenu i razgovorom s dionicima ribarstva, došlo se do zaključka da je potrošnja ribe i ostalih morskih organizama na području LAGUR-a izrazito niska, a kao glavni razlog niske razine potrošnje navodi se visoka cijena ribe (najčešće zbog preprodavača i crnog tržišta) i nedovoljna edukacija potrošača o važnosti ribe i proizvoda ribarstva za ljudsko zdravlje. Kako bi se potaknuta i povećala potrošnja ribe potrebno je pokrenuti edukativno-promotivne aktivnosti i sadržaje o nutritivnim vrijednostima ribe i važnosti konzumacije iste. Naglasak edukacije trebao bi biti posebno na najmlađe stanovnike područja kroz odgojno obrazovne ustanove sa naglaskom na djecu predškolske i školske dobi. Provedba mjere podrazumijeva i provedbu edukacija usmjerenih kuharskom osoblju u svrhu povećanja potrošnje ribe u predškolskim i školskim ustanovama, ali i razvoj specifičnih obrazovnih i edukativnih programa i tečajeva u svezi sa ribarstvom s ciljem poticanja cjeloživotnog učenja, prilagodbe novim tržišnim uvjetima, unaprjeđenje vještina i sposobnosti ribara, poticanje interesa mladih i poduzetnih osoba za rad u sektoru ribarstva.

Provedba ove mjere dovela bi do zdravstvenih prednosti, ali utjecala bi i na gospodarski rast i društvenu dobrobit jer bi povećanje svijesti o važnosti potrošnje ribe i ostalih morskih organizama dovelo do efekta prelijevanja i na druge sektore (od otvaranja radnih mjesta i povećanja ponude sezonske ribe i proizvoda ribarstva, do privlačenja posjetitelja, povećanja razine potrošnje ribe i ostalih morskih organizama, poboljšanja uvjeta poslovanja i povećanje dohotka lokalnih ribara i proizvođača). Također, s vremenom se gube brojna tradicionalna znanja i vještine ulova i prerade, koji su važni za funkcioniranje ribarskog sektora i kulturološku i tradicionalnu vrijednost koju takva znanja i vještine imaju. Kako bi se očuvali stari zanati, znanja i vještine potrebno je osmisлити i provoditi edukativne i ostale aktivnosti putem kojih će se podučavati tradicionalne vještine te promovirati tradicionalne ribarske vještine, znanja i običaje.

Provedba ove mjere podrazumijeva razvoj specifičnih obrazovnih i edukativnih programa i tečajeva vezanih uz ribarstvo s ciljem poticanja cjeloživotnog učenja, prilagodbe novim tržišnim uvjetima, unaprjeđenje vještina i sposobnosti ribara te poticanje interesa kod mladih i poduzetnih osoba za rad u ribarskom sektoru.

Prioriteti i ciljevi Mjere 4. postavljeni su na način da omoguće jačanje uloge ribarstvenih zajednica u lokalnom razvoju i upravljanju lokalnim ribarstvenim resursima, promiču društvenu dobrobit i kulturnu baštinu, potiču diversifikaciju unutar i izvan gospodarskog ribolova, potiču cjeloživotno učenje i stvaranje radnih mjesta u ribarstvenim i akvakulturnim područjima te rade na privlačenju mladih ljudi u svim fazama opskrbnog lanca proizvoda ribarstva i akvakulture

Primjer dobre prakse

- **IME PROJEKTA:** [Mobilizacija baltičke mladeži](#), Estonia – Aktivnost 4.1.2.

Dva LAGUR-a i dva LAG-a iz Finske i Estonije potpisali su sporazum o suradnji za promicanje razmjene mladih kako bi se oživjele tradicionalne aktivnosti i veze između estonskih i finskih obalnih područja. Smatra se da trgovina, uključujući trgovinu ribarstvom, između obalnog stanovništva duž sjeverne obale Estonije i južne obale Finske datira još od srednjeg vijeka. Umjesto razmjene robe kao u stara vremena, ovi LAGUR-i i LAG-ovi udružili su snage kako bi potaknuli razmjenu ideja i znanja kroz zajednički projekt.

Projekt suradnje bio je usmjeren na dva glavna cilja: približavanje mladih ribarstvu i pomorskom sektoru te stvaranje sinergije između dviju regija promicanjem zajedničkih poduzetničkih inicijativa među mladima. Aktivnosti organizirane za 75 djece od 7 do 16 godina uključivale su kampove za mlade, tematske vikend radionice i jednodnevne događaje. Kampovi za mlade organizirani su u obje zemlje, a organizirani su tako da podučavaju djecu i mlade o preživljavanju na otvorenom, ribolovu i brizi o okolišu. Prvi kamp odvijao se na finskom području LAGUR-a, a program je uključivao satove jedrenja, plovidbu, vježbe čitanja morskih karata i obuku iz prve pomoći. Drugi kamp za mlade bio je na estonskom području LAGUR-a, fokusirajući se na ribolov na Baltičkom moru, uključujući mali ribolov na tom području, poduku o lokalnim vrstama riba, različitim načinima korištenja ribolovne opreme i pripravljanja po ribe po tradicionalnim receptima. Treći kamp na temu brihge o okolišu, organizirao je susjedni estonski LAG.

Ukupni trošak projekta: 192.725,00 EUR

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo: 46.420,00 EUR

Finski LAGUR: 18.650,00 EUR

Estonski LAGUR: 35.000,00 EUR

Poljoprivredni fond za ruralni razvoj: 127.725,00 EUR

3 UVJETI PRIHVATLJIVOSTI

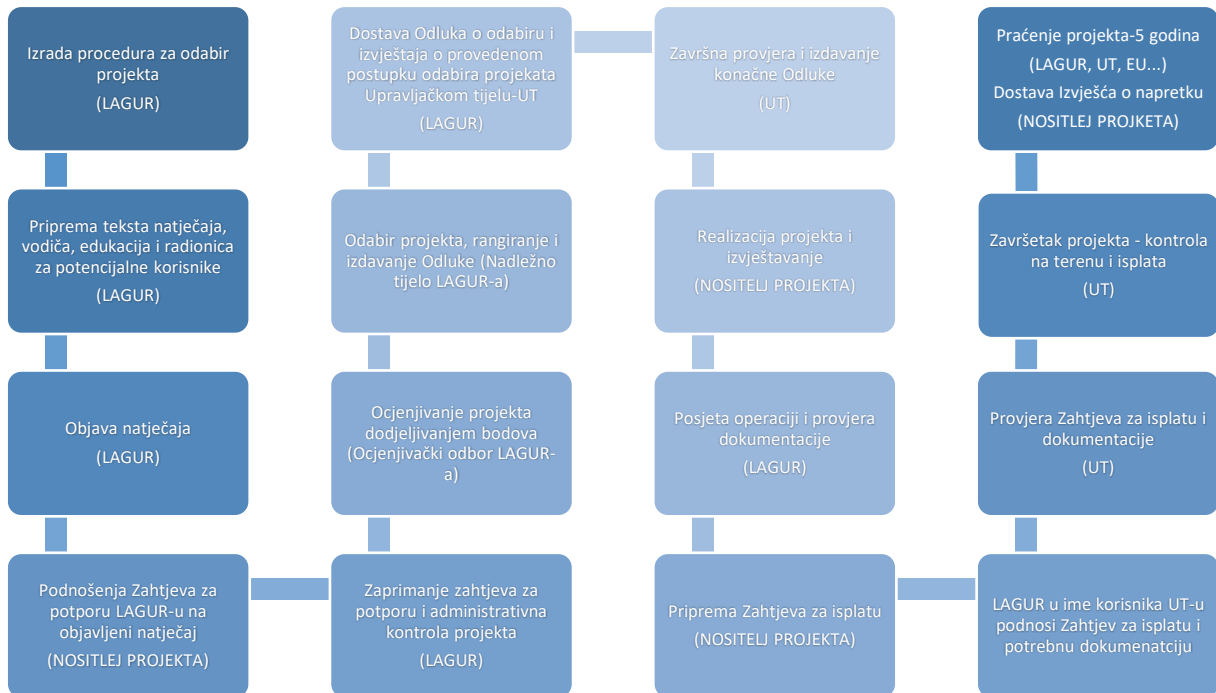
Projekt se mora provoditi na području obuhvata ribarstvenog područja - **navedeno se provjerava iz podataka upisanih u obrascu Zahtjeva za potporu i prateće dokumentacije iz Priloga I, kontrolom na terenu i za vrijeme posjete operaciji.**

Kriteriji prihvatljivosti projekta:

- U slučaju da je predmet prijave razvoj obrazovnih i edukativnih programa i tečajeva u svezi s ribarstvom, tad prihvatljivi korisnici mogu biti samo ustanove;
- Pri provedbi svih aktivnosti u okviru ove mjere ribarstvo i ribarska i maritimna baština odnosno tradicionalne vještine i znanja u ribarstvu moraju biti glavna tema projekta;
- Aktivnosti moraju doprinijeti valorizaciji ribarske i maritimne baštine područja lokalne inicijative odnosno ako imaju za cilj očuvanje tradicijskih znanja i vještina ulova i prerade ribe.
- Razvijeni obrazovni i edukativni program i tečajevi za ribare moraju biti isključivo namijenjeni ribarima na području LAGUR-a.

4 TIJEK PROVEDBE LRSR

Grafikon 1. - Tijek provedbe LRSR

Nakon izrade procedura, pripreme teksta Natječaja te provedenih edukacija i radionica za sve potencijalne nositelje projekta, Natječaj će biti objavljen na mrežnim stranicama LAGUR-a. Oni nositelji projekta koji zadovolje sve uvjete navedene u Natječaju, mogu se prijaviti podnošenjem Zahtjeva za potporu te prilaganjem potrebne dokumentacije (Prilog I).

Nakon zaprimanja Zahtjeva za potporu slijedi administrativna kontrola projekata od strane LAGUR-a. Ocjenjivački odbor LAGUR-a ocjenjuje projekt dodjeljivanjem bodova, nakon čega nadležno tijelo LAGUR-a vrši odabir projekta kojima će biti dodijeljena bespovratna sredstva. Upravljačko tijelo (UT) donosi konačnu odluku o dodjeli sredstava te provodi posljednje provjere nakon čega se nositelju projekta dodjeljuje konačna Odluka.

Nakon dobivene Odluke, kreće se u realizaciju projekta. Nositelj projekta je dužan izvještavati LAGUR o tijeku provođenja projekta. Tijekom samog postupka realizacije projekta moguće su i posjete operaciji i **kontrola na terenu**. Kontrola se može najaviti do 48 sati prije njenog provođenja.

Sljedeći korak je priprema Zahtjeva za isplatu. LAGUR u ime nositelja projekta prema UT-u podnosi Zahtjev za isplatu. Isplata bespovratnih sredstava slijedi nakon što UT provjeri Zahtjev za isplatu te svu potrebnu dokumentaciju koja se mora priložiti uz njega i obavi kontrolu na terenu. Nositelj projekta je dužan pet (5) godina poštovati uvjete koji su navedeni u Odluci o dodjeli sredstava.

Detaljan opis kontrole na terenu te obveze nositelja projekta prilikom iste, propisane su u *Priručniku za korisnike Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo 2014. – 2020. o provedbi kontrole na terenu i obvezama korisnika* koji je dostupan na mrežnim stranicama Upravljačkog tijela (<https://euribarstvo.hr/propisi-smjernice/>) i LAGUR-a (www.lagurplodovimora.hr/) te u natječajnoj dokumentaciji LAGUR-a.

5 TROŠKOVI

U okviru mjere 4. prihvatljiva je podmjera 4.1. „Osmišljavanje i provedba obrazovnih i edukativnih aktivnosti i sadržaja u svrhu valorizacije i promocije ribarstva i baštine te promicanja potrošnje ribe i ostalih morskih organizama“.

Prihvatljive aktivnosti i oznake aktivnosti unutar podmjere 4.1:

- 4.1.1.** Osmišljavanje/razvoj, izrada i provedba edukativnih i zabavnih sadržaja u svrhu promocije ribarstva i/ili promicanja potrošnje ribe i morskih organizama i/ili valorizacije ribarske i maritimne baštine/ili očuvanja i zaštite morskog okoliša (filmovi, aplikacije, web stranice, publikacije, knjige...)
- 4.1.2.** Osmišljavanje/razvoj, izrada i provedba edukativnih i zabavnih aktivnosti u svrhu promocije ribarstva i/ili promicanja potrošnje ribe i morskih organizama i/ili valorizacije ribarske i maritimne baštine i/ili očuvanja i zaštite morskog okoliša (edukativni programi i tečajevi vezani uz ribarstvo, radionice, igraonice, kampanje, pokazne aktivnosti, umjetničke izvedbe...)
- 4.1.3.** Marketinške i promotivne aktivnosti – osmišljavanje, izrada i tisak edukativnih i promotivnih materijala (video uradci, spotovi, letci, web stranice...)
- 4.1.4.** Ulaganje u nove tehnologije te razvoj digitalnih aplikacija, softvera, programa koji se odnose na suvremen pristup ribarskoj i maritimnoj baštini i identitetu te na njihovu promociju i valorizaciju i/ili očuvanja i zaštiti morskog okoliša.

Aktivnost 4.1.3. ne može se provoditi samostalno već samo uz neku od drugih aktivnosti.

Osim gore navedenih prihvatljivih aktivnosti prihvatljivi su i Opći troškovi, koji se odnose na troškove usluga konzultanata vezanih uz pripremu i ispunjavanje natječajne dokumentacije potrebne za prijavu na natječaj, a prihvatljivi su do 10% vrijednosti ukupnih prihvatljivih troškova projekta. Opći troškovi prihvatljivi su prije datuma podnošenja Zahtjeva za potporu, ali ne prije 01. siječnja 2016.

Oznaka aktivnosti	PRIMJERI PRIHVATLJIVIH TROŠKOVA (prihvatljivi mogu biti i drugi troškovi neposredne provedbe koje LAGUR i Upravljačko tijelo smatraju opravdanim, vezanim uz predmet potpore)
4.1.1.	<ul style="list-style-type: none"> a) naknade marketinškoj i/ili programerskoj agenciji i/ili grafičkoj agenciji, naknada tiskari; b) naknada prevoditelju i/ili lektoru i/ili trošak završne korekture; c) urednički i/ili autorski honorari (uključujući i ilustratora); d) naknada snimatelju; e) najma audio-vizualne opreme potrebne za stvaranje audio-vizualnog materijala; f) izrada edukativnih web stranica; g) izrada foto, video i audio materijala.
4.1.2.	<ul style="list-style-type: none"> a) troškovi pripreme i provedbe edukativnih aktivnosti - troškovi najma prostora, dvorane, opreme potrebne za održavanje događaja; b) najam audio i vizualne tehnike, rasvjete, pozornice i slične opreme; c) troškovi nabave i/ili najma opreme za prezentacije/radionice/igraonice; d) trošak nabave radnog materijala potrebnog za organizaciju i provedbu zabavnih i edukativnih aktivnosti; e) usluge vanjskih stručnjaka za organizaciju i provedbu zabavnih i edukativnih aktivnosti – predavača, prevoditelja, animatora i slično;
4.1.3.	<ul style="list-style-type: none"> a) naknade marketinškoj i/ili programerskoj agenciji i/ili grafičkoj agenciji, naknada tiskari; b) osmišljavanje i izrada edukativno promotivnih materijala; c) trošak prevoditelja; d) izrada loga; e) trošak internetskog oglašavanja te najam medijskog prostora (TV, radio, novine); f) izrada foto, video i audio materijala u svrhu promocije.
4.1.4.	<ul style="list-style-type: none"> a) Razvoj edukativno zabavnih aplikacija b) Razvoj digitalnih obrazovnih programa

5.1 OPRAVDANOST VISINE TROŠKOVA

Troškovi provedbe projekta obuhvaćaju izravne troškove za koje se potpora dodjeljuje u skladu sa Natječajem, ovisno o tipu i kategoriji troška. Izravni troškovi su oni troškovi koji su izravno povezani s pojedinačnom aktivnosti nositelja projekta, kada se veza s tom pojedinačnom aktivnošću može potvrditi. Nastanak izravnih troškova se potkrjepljuje odgovarajućom dokumentacijom, ovisno o tipu troška, propisanom u natječajnoj dokumentaciji.

6 KRITERIJ ODABIRA

Kako bi projekt nakon Analize 2. *Ocjenjivanje projekata* od strane Ocjenjivačkog odbora LAGUR-a prošao u daljnju obradu, osim što mora ispunjavati uvjete detaljno navedene u tekstu Natječaja, projekt mora **ostvariti minimalno 10 (deset) bodova prema kriterijima odabira**. Ocjenjivanje se vrši dodjeljivanjem bodova temeljem podataka i obrazloženja iz Zahitjeva za potporu i pripadajuće popratne dokumentacije koju je dostavio nositelj projekta.

Kriterij 1.1. Očuvanje radnih mjesta – mora se obratiti pažnja jesu li projektom očuvana radna mjesta. Kako bi se ostvarili dodatni bodovi po ovom kriteriju nije neophodno zaposliti nove djelatnike, već je jedino važno da se broj zaposlenih u odnosu na prethodnu godinu nije smanjio. Ukoliko su projektom očuvana postojeća radna mjesta moguće je ostvariti maksimalna 2 boda.

Kriterij 1.2. Doprinos očuvanju zaposlenosti – ovise o veličini poduzeća, pa tako mikro poduzetnici za svako projektom stvoreno po jedno radno mjesto dobivaju jedan (1) bod, mali poduzetnici za stvorena 2 neto radno mjesta dobivaju po jedan (1) bod, a srednji i veliki poduzetnici dobivaju jedan (1) bod za svaka projektom stvorena po 3 neto radna mjesta. Prema ovom kriteriju moguće je ostvariti maksimalno deset (10) bodova.

Kriterij 1.3. Doprinos teritorijalnoj koheziji područja lokalne inicijative – doprinos teritorijalnoj koheziji svodi se na to da se ljudima omogući optimalno iskorištavanje značajki područja u kojima žive te povezivanju udaljenih područja. Nijedan europski građanin ne bi trebao biti zaklinut u pogledu pristupa javnim službama, stanovanja ili prilika za zapošljavanje na osnovu toga gdje živi. Teritorijalna kohezija nastoji postići uravnoteženiji i održiviji razvoj. Radi postizanja tog cilja potreban je integrirani pristup što podrazumijeva bolju koordinaciju između sektorskih politika na svakoj razini, od lokalne do europske, čvršću suradnju i bolje veze. Teritorijalnom kohezijom osobito se teži smanjenju razlika u stupnju razvoja pojedinih područja. Među njima se posebna pozornost poklanja ruralnim područjima, područjima zahvaćenima industrijskom tranzicijom i regijama koje su izložene ozbiljnim i trajnim prirodnim ili demografskim poteškoćama kao što su regije s vrlo niskom gustoćom naseljenosti te otočne, pogranične i planinske regije. Kako bi se ostvarilo što veći broj bodova unutar kriterija 1.3. poželjno je da se projekt provodi na više jedinica lokalne samouprave. Maksimalan broj bodova je četiri (4) boda.

Kriterij 1.4. Projektne aktivnosti/ulaganja se odvijaju u naseljima na području LAGUR-a Plodovi mora – radi poticanja razvoja udaljenih ili slabo razvijenih otoka, sukladno tome, ako se projekt odvija u naseljima na otocima i otocima: Sestrunj, Rivanj, Ošljak, Olib, Silba, Premuda, Škarda, Ist, Molat, Iž, Rava te naseljima na Dugom otoku ostvaruje pravo na maksimalnih 5 (pet) bodova; u naseljima na otoku Ugljanu ostvaruje 3 (tri) dodatna boda.

Kriterij 1.5. Identificirane aktivnosti – unutar Mjere 4. prihvatljive su četiri aktivnosti (vidjeti više u članku 9. Natječaja). U slučaju da projekt uključuje jednu prihvatljivu aktivnost nije moguće ostvariti dodatne bodove. Ako projekt uključuje dvije ili više prihvatljivih aktivnosti mogu se ostvariti maksimalna dva (2) boda.

Kriterij 1.6. Promicanje ravnopravnosti muškaraca i žena i zabrana diskriminacije; jednake mogućnosti – potiče prepoznavanje i jačanje uloge žena u ribarskim zajednicama. Posebne aktivnosti u sklopu projekta mogu doprinijeti ravnopravnosti spolova te prepoznati i ojačati ulogu žena u ribarskom sektoru. Više o tome možete pročitati u FARNET-ovom vodiču „Socijalna uključenost kao pokretač dinamičnih ribarskih zajednica“ (https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet2/library/guide/farnet-guide-13-social-inclusion-vibrant-fishing-communities_en).

Kako bi se u sektor ribarstva i akvakulture privuklo mlado stanovništvo do 35 godina, u sklopu projekta, posebne aktivnosti mogu doprinijeti jačanju interesa, edukaciji i pružanju mogućnosti zapošljavanja. Sektor ribarstva,

akvakulture i njima bliski sektori, ulaganjem u razne projekte i aktivnosti, čine ih pristupačnima ženama, mladima, ozlijeđenim ribarima, ali i osobama s invaliditetom, a njihovu ulogu u ribarskoj zajednici čine većom. Ako je projekt u skladu s ovim horizontalnim pitanjem, nositelj projekta treba opisati na koji način projektom doprinosi promicanju ravnopravnosti žena i muškaraca, zabrani diskriminacije po bilo kojoj osnovi te pristupačnosti za osobe s invaliditetom. Ispunjavanjem kriterija 1.6. moguće je maksimalno ostvariti šest (6) bodova.

Kriterij 1.7. Održivi razvoj i zaštita okoliša – ako je projekt u skladu s ovim horizontalnim pitanjem, nositelj projekta treba opisati na koji način projekt uključuje principe zaštite i poboljšanja kvalitete okoliša u smislu npr. korištenja obnovljivih izvora energije, uvođenje procesa energetske uštede, boljeg gospodarenja otpadom, recikliranja, očuvanju bioraznolikosti ili zaštite okoliša u bilo kojem vidu.

Dodatna pojašnjenja horizontalnih načela i politika nalaze se i u Operativnom programu za pomorstvo i ribarstvo RH za programsko razdoblje 2014. – 2020. koji je dostupan na sljedećoj poveznici <https://euribarstvo.hr/files/Operativni-program-za-pomorstvo-i-ribarstvo-RH-za-2014.-2020.-verzija-2018.-godina-3.pdf>. Ispunjavanjem kriterija 1.7. moguće je maksimalno ostvariti dva (2) boda.

Održivost se očekuje od svakog projekta koji se financira europskim fondovima. Održivost znači da će projekt imati dugoročan utjecaj na situaciju te da će rezultati koje smo postigli kroz njegovu provedbu nastaviti postojati i nakon što financiranje prestane te se po mogućnosti proširiti na nove investicije, ili jednostavno rezultirati boljom pozicijom na tržištu.

Kriterij 1.8. Revitalizacija i promocija tradicijske baštine, vještina i metoda – ako se projektom oživljavaju stare vještine, tradicionalni načini proizvodnje te tradicionalni proizvodi i običaji te se oni promoviraju i širem krugu ljudi izvan lokalne zajednice, projekt ostvaruje pravo na dodjelu dodatnih bodova. Ispunjavanjem ovog uvjeta može ostvariti maksimalnih pet (5) bodova.

Kriterij 1.9. Doprinos povećanju vrijednosti lokalnih proizvoda – ako projekt omogućava povećanje vrijednosti lokalnih proizvoda te proširenje njihove upotrebe i izvan lokalne zajednice, ispunjava kriterij za ostvarenje maksimalnih pet (5) bodova. Dobar primjer za povećanje vrijednosti proizvoda je projekt „Košara s plodovima mora“ iz Francuske (<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet/seafood-baskets>).

Kriterij 1.10. Uključenost lokalne zajednice – Ako su u provedbu projekta uključeni predstavnici više sektora, pri tom misleći na javni, civilni i gospodarski sektor, projekt može ostvariti dodatne bodove. Za uključenost sva tri sektora projekt ostvaruje maksimalnih deset (10) bodova.

7 PRIMJERI DOBRE PRAKSE

Brojne primjere dobrih praksi možete pronaći na web stranicama LAGUR-a „Plodovi mora“ ili FARNET-a.

- **IME PROJEKTA:** [Cuan Beo, Irska](#) – Aktivnost 4.1.2

Prekomjerni ribolov, zagađenje vode, uništavanje staništa i klimatske promjene dovele su do slabljenja povezanosti i suradnje između ljudi koji rade uz vodu i obalnih zajednica čije preživljavanje ovisi o moru. *Cuan Beo* osnovan je u ožujku 2017. kao udruga lokalnih uzgajivača riba i školjkaša, obalnih ribara, entuzijasta pomorske baštine i zaštite okoliša kako bi ojačali vezu između kopnene i obalne zajednice te osigurali zaštitu morskog resursa što ujedno znači i kvalitete života i ekonomije stanovnika tog područja. Od tada, drugi pridruženi partneri podržavaju rad udruge, uključujući brojne državne agencije, lokalne vlasti i druge vladine organizacije.

Tijekom prve dvije godine, *Cuan Beo* je pokrenuo nekoliko inicijativa koje naglašavaju važnost lokalnog morskog resursa i njegovoj zaštiti; demonstracije kuhanja morskih plodova i degustacija; edukativne radionice na kojima je sudjelovalo preko 500 osnovnoškolaca; radionice i projekt obnove kamenica koji okuplja ribare i državne agencije za istraživanje koji bi zajedno identificirali najbolje modele u upravljanju i obnavljanju ribarstva.

Ukupan trošak projekta: 83.344,00 EUR
LAGUR: 73.681,00 EUR
 od čega: lokalna uprava: 6.500,00 EUR
 udruga za zaštitu baštine: 3.600,00 EUR

- **IME PROJEKTA:** [Srednjoškolski projekt za održivo ribarstvo](#), Švedska – Aktivnost 4.1.2.

Cilj ovog malog, ali obećavajućeg projekta je podizanje svijesti o lokalnim resursima i promicanju održivog ribarstva kroz inicijativu zajednice koja uključuje učenike ugostiteljstva, ribare i lokalne poduzetnike. U sklopu obuke studenti razvijaju originalne recepte, sastavljaju vlastite menije te uče koje ribe i školjkaše treba izbjegavati/koristiti, kako je strukturirana švedska ribarska industrija, kako lokalne vrste mogu pružiti održivu alternativu te kako se povezati sa lokalnom zajednicom.

Ukupan trošak projekta: 15.380,00 EUR
FLAG: 7.690,00 EUR
Druga javna sredstva: 5.581,00 EUR

- **IME PROJEKTA:** [Diversifikacija sakupljanja školjki kapica](#), Španjolska, Aktivnost 4.1.2.

Ovaj projekt je primjer povezanih aktivnosti (može se primijeniti i na Mjeru 6. ili 9. LAGUR-a Plodovi mora) za podizanje svijesti o tradiciji sakupljanja školjki kapica na tom području i poboljšanja imidža proizvoda. Aktivnosti su također povećale vrijednost proizvoda ribarstva (kapica) i započele diversifikaciju aktivnosti sakupljača kapica kroz turizam, edukacije i promocije proizvoda. Kako bi se školjke kapice promovirale među lokalnim hotelima i restoranima, udruga je za domaće šefove kuhinja organizirala tečaj od strane poznatog kuhara koji im je pokazao različite kvalitete kapica te različite načine pripreme i prezentacije jela. Da bi pomogli u razvoju materijala za pakiranje/prezentacije za školjke kapice sakupljači školjki pohađali su tečaj izrada košara. Naučili su izrađivati košare i mrežaste vreće, koristeći ribolovni materijal poput starih mreža i konopa.

Također razvili su i niz promotivnih materijala o školjkama kopicama (letke, plakate, kratki DVD s objašnjenjem njihovog rada te knjigu recepata koja je uključivala i neke recepte razvijene na treninzima za kuhare). Udruga je također organizirala i dane otvorenih vrata gdje su se svi posjetitelji mogli informirati o školjkama kao i isprobati ih.

Ukupan trošak projekta:

37.310,15 EUR

LAGUR:

28.674,36 EUR (90% cijeli projekta, bez PDV-a)

- **IME PROJEKTA:** [Mediterradio](#), Italija - Aktivnost 4.1.1.

Kao dio šireg projekta suradnje za promicanje ribarstva i obalne kulture Sredozemlja, financirana je izrada nove radio postaje. Ribarski sektor u Apuliji nekada je bio ključni dio identiteta i ekonomije regije, ali posljednjih se godina slabi. Šest LAGUR-a, osigurao je resurse kako bi sektoru pružio potreban poticaj, promovirao ga mladima i bolje poveza s okolinom. Kako bi se maksimalno iskoristila ta podrška, osnovan je MediterRadio koji pruža informacije o aktivnostima LAGUR-a, kao i prostor za sudjelovanje u podizanju profila mediteranskog ribarstva.

Radio stanica pruža vijesti, vremensku prognozu i informacije o relevantnim događajima, umjetnosti i gastronomiji i daje prostor temama poput socijalne uključenosti, sve na temu tradicije ribarstva i inovacija, uz glazbu. LAGUR-i su usko surađivali s profesionalnim radijskim timom, uključujući tehničke stručnjake, novinare, strane i domaće DJ-eve te voditelja prezentacije na razvoju i upravljanju radiom. U pružanje sadržaja uključeni su članovi lokalne zajednice, poput ribara i mladih. Prenosi se putem interneta, a dostupna je ne samo lokalnom stanovništvu i ribarskoj zajednici, već i potencijalnim turistima i posjetiteljima. Aplikacija je besplatna i omogućuje jednostavan pristup na pametnim telefonima i tabletima, dok web stranica i Facebook stranica nude komplementarne vizualne i audio-vizualne materijale.

Ukupan trošak projekta: 26.728,20 EUR

LAGUR: 26.728,20 EUR

- **IME PROJEKTA:** Stavljanje akvakulture u središte identiteta regije, Njemačka – Aktivnost 4.1.2.

Tisućljetna tradicija malih akvakulturnih ribnjaka se gotovo zaboravila na području regije Tirschenreutha. LAGUR je pokrenuo različite projekte s lokalnim uzgajivačima riba, vlasnicima restorana, školama, tvrtkama i drugim aktivnim lokalnim stanovnicima kako bi akvakultura postala središnji dio razvojne, identitetne i turističke industrije tog područja. Udružio se s lokalnim učiteljem likovne umjetnosti kako bi stvorio skulpture riba i pokrenuo projekt s natječajem za umjetnike i školarce kako bi ih ukrasili i postavili oko povijesnih središta i na neočekivanim mjestima koji zajedno čine „Stazu šarana“. Na ovom području napravljena su i dva igrališta na temu ribarstva i ribe.

Drugim dijelom projekta je omogućeno da 20 turističkih vodiča pomaže turistima iskusiti radni život uzgajivača ribe i da na taj način spoznaju važnost tradicionalne akvakulture. Naknadno je i obitelj lokalnih poljoprivrednika svoje gospodarstvo otvorila turistima.

Ukupni trošak projekta: 177.600,00 EUR

LAGUR: 79.900,00 EUR

Doprinos regionalne samouprave: 79.900,00 EUR

Privatni doprinos: 17.800,00 EUR

Ukupni trošak projekta turističkih obilazaka: 9.700,00 EUR

Doprinos regionalne samouprave: 3.900,00 EUR

Privatni doprinos: 1.900,00 EUR

